

Hudiksvalls kommun

larande@hudiksvall.se

Rektorn vid Läroverket

catarina.qviberg@hudiksvall.se

Tillsynsbeslut för grundskolan

efter riktad tillsyn av utbildningen vid
Läroverket för elever placerade på hem för vård
eller boende i Hudiksvalls kommun

Utbildningen vid Läroverket för elever placerade på HVB i Hudiksvalls kommun

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn under hösten 2016 av utbildningen i kommunala grundskolor för elever placerade på HVB¹. Granskningen av Läroverket i Hudiksvalls kommun ingår i denna tillsyn. Läroverket besöktes 5 oktober 2016.

Syftet med den riktade tillsynen är att granska om elever placerade på HVB får sin rätt till utbildning i kommunala grundskolor tillgodosedd. För att uppfylla detta syfte utreder Skolinspektionen följande huvudfrågeställningar:

- 1) Blir eleverna mottagna i vistelsekommunens grundskolor, om eleverna inte ansökt om att få gå i en fristående grundskola?
- 2) Får eleverna en behovsanpassad utbildning i de kommunala grundskolor de blivit mottagna i?

Innan skolbesöket har telefonintervju med representanter för HVB genomförts. Även dokumentstudier har genomförts inför besöket. Vid skolbesöket har intervjuer genomförts med elever som är HVB-placerade. Samtliga av de berörda eleverna är nyanlända till Sverige. Intervjuer har också genomförts med lärare, studiehandledare på modersmålet, elevhälsa och rektorn.

Fakta om Läroverket i Hudiksvalls kommun

Läroverket är en kommunal grundskola som ligger i Hudiksvalls kommun. På skolan går elever som är placerade på HVB.

Skolan bedriver utbildning inom årskurserna 7–9. Vid tiden för den riktade tillsynen fanns 441 elever på skolan.

¹ Ett sådant hem för vård eller boende som avses i 6. kap 1 § socialtjänstlagen (2001:435).

Skolinspektionens beslut

Föreläggande att vidta åtgärder

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att senast den 20 mars vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Bedömning

Av utredningen framgår inget annat än att elever placerade på HVB i Hudiksvalls kommun blir mottagna i kommunens grundskolor.

Skolinspektionen konstaterar att Hudiksvalls kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- I utbildningen tas hänsyn till elevernas olika behov. Eleverna ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolan uppväger skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. (1 kap. 4 § 2st och 3 kap. 3-12 §§ skollagen, skolförordningen 5 kap. 4§)

Åtgärder som behöver vidtas

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Huvudmannen måste se till att omfattningen av studiehandledning på modersmålet motsvarar elevernas behov, så att eleverna kan tillgodogöra sig utbildningen och utvecklas så långt som möjligt.

Motivering till bedömning av brister

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Läroverket inte får studiehandledning på modersmålet i tillräcklig omfattning för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Detta medför att eleverna inte till fullo får den behovsanpassade utbildning de har rätt till.

Av skollagen framgår att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning på modersmålet kan vara en extra anpassning eller särskilt stöd beroende på omfattning och varaktighet. Eftersom det är en stödinsats behöver skolan dokumentera denna stödinsats och följa upp dess effekt.

Samtliga av de intervjuade eleverna uppger att de behöver mer stöd av studiehandledare på sitt modersmål för att följa med i och förstå undervisningen. De uppger att studiehandledarna inte hinner hjälpa dem i tillräcklig utsträckning, eftersom studiehandledarnas tid på skolan är för liten och att studiehandledarna inte alltid är på skolan vid de tillfällen de behöver hjälp.

Detta bekräftas även av intervjuade mentorer som uppger att studiehandledaren är på skolan i för liten omfattning för att täcka elevernas behov. De uppger att rektorn ansöker till kommunen om att få studiehandledare på modersmålet till skolan, men det är inte alltid det finns studiehandledare på aktuella språk att tillgå. Mentorerna uppger vidare att alla elever inte alltid får den tid det är sagt att studiehandledaren ska komma till skolan. Ibland behöver de studiehandledarna som skolan tilldelats tillfälligt användas för andra uppdrag i kommunen och då står vissa av skolans elever utan studiehandledare för en viss tid. Om eleverna får studiehandledning på modersmålet av studiehandledare när de behöver det, beror också på när studiehandledaren har möjlighet att komma till skolan och andra organisatoriska faktorer.

Intervjuade lärare som är verksamma i Språkverkstan, som är skolans förberedelseklass, menar att det främst är på ett språk som studiehandledningen är för liten till i förhållande till hur mycket tid eleverna har beviljats studiehandledning på sitt modersmål.

Enligt skolans rektor är skolans ambition att säkerställa att eleverna ska få tillgång till studiehandledare på sitt modersmål i den utsträckning som eleven har behov av. Men de aktuella eleverna får inte alltid studiehandledning på sitt modersmål i den omfattning som skolan har bedömt att de är i behov av. Rektorn uppger vidare att samtliga språkgrupper har studiehandledning på modersmålet men inte alltid i den omfattning som skolan har efterfrågat om hos kommunen, eftersom kommunen har svårigheter att anställa lämpliga studiehandledare på vissa språk. Även kuratorn och skolsköterskan uppger att tillgången till studiehandledning beror på hur lätt det är att anställa personer med rätt språk.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Stina Johansson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om den riktade tillsynen av utbildningen vid kommunala grundskolor för elever placerade på HVB.

Bilaga 2: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder

Allmänt om den riktade tillsynen av utbildningen vid kommunala grundskolor för elever placerade på HVB

Skolinspektionens riktade tillsyn

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

I den riktade tillsynen tittar Skolinspektionen på ett avgränsat område som undersöks på ett urval av exempelvis skolor eller verksamheter. Tillsynen fokuserar på regelefterlevnad. I det här fallet handlar den riktade tillsynen om den utbildning som elever som placerats vid ett hem för vård eller boende (HVB) får i kommunala grundskolor.

Hem för vård eller boende

Med HVB avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Olika HVB riktar sig till olika målgrupper och har olika inriktning. HVB kan bedrivas i enskild regi, eller i offentlig regi av en kommun, ett landsting eller staten. Placering vid ett HVB kan ske på frivillig väg enligt socialtjänstlagen (2001:453), eller med tvång enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.²

År 2015 förtydligades regelverket kring utbildning för elever placerade på HVB i och med att ändringar infördes i skollagen. Dessa ändringar syftar till att säkerställa att elever som vistas på HVB ska få undervisning inom skolväsendet. Det förtydligas att en elev som vistas på ett HVB har rätt att bli mottagen i en kommunal skola i vistelsekommunen.³ Genom detta förtydligande klargörs att ett HVB inte ska kunna bedriva särskild undervisning för eleverna vid hemmet, vilket tidigare skollagsreglering öppnade upp tolkningsutrymme för.⁴ För att bedriva undervisning på ett HVB krävs tillstånd från Skolinspektionen.

² 3 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937); 1 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453); 1–2 och 12 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga; Prop. 2014/15:43, s. 15; Socialstyrelsen och Skolverket 2013, s. 23ff.

³ Med vistelsekommun avses den kommun där HVB är beläget i och eleven följaktligen vistas i.

⁴ Se exempelvis 10 kap. 25 § och 16 kap. 43 § skollagen, och prop. 2014/15:43.

Skolpliktiga elever vid ett HVB ska vara inskriven vid en skolenhet. Elever som dessutom är asylsökande har rätt att få utbildning vid en kommunal grundskola. Elever som är placerade på HVB har rätt att gå i en kommunal skola i vistelsekommunen. Eleven kan också välja att ansöka om att få gå i en fristående skola – i vistelsekommunen eller annan kommun. Huvudmannen för en sådan fristående skola kan antingen vara samma huvudman som driver HVB (ett HVB som drivs i enskild regi kan också ha beviljats tillstånd och ha ett godkännande att vara huvudman för elevens utbildning), eller annan enskild huvudman. Avgörande är att den undervisande personalen ska vara anställd av huvudmannen.

Tillsynens genomförande

I denna tillsyn ingår 20 skolhuvudmän. Tillsynen riktas mot kommunala grundskolor där det går elever som är placerade vid ett hem för vård eller boende i den kommun som ingår i urvalet. I tillsynen intervjuar Skolinspektionen företrädare för HVB-hemmen, skolornas rektorer, lärare och annan personal som företrädare för elevhälsan samt utvalda elever. Skolinspektionen tar även del av dokumentation som skolan skickat in.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den tillsynade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens tillsyn utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla utvalda huvudmän får ett tillsynsbeslut för de skolor som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan fler besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den riktade tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion sen Riktad tillsyn.